

László Ervin: A tudat forradalma

(könyvismertetés)

A *tudat forradalma* nagyszerű beszélgetés korunk három nagy gondolkodója között, mely egy hétvégén, 1996-ban zajlott le. László Ervin ezt tárja elénk ebben a könyvben. A beszélgetők:

Stanislav Grof korunk, sőt minden korok egyik legnagyobb pszichológusa, a transzperszonális pszichológia* egyik alapítója, a Nemzetközi Transzperszonális Társaság (International Transpersonal Association, ITA) alapító elnöke. Jelenleg 92 éves.

Peter Russell eredetileg matematikus, ragyogó teoretikus, kiváló könyvek szerzője, 76 éves.

László Ervin eredetileg zongoraművész, a rendszerelméleti gondolkodás zsenije, ő is kiváló könyvek szerzője, 90 éves.

A beszélgetés végső konklúziója, hogy egyedül a tudat forradalma hozhatja el a világbékét és a Föld megmenekülését a klímakatasztrófától.

Mielőtt belekezdenék a könyv ismertetésébe, be kell számoljak arról, hogy előző olvasmányom Kim Stanley Robinson *A jövő minisztériuma* című sci-fije volt.. Ez 2020-ban jelent meg és a 2024 - 2050 közötti időszakokkal foglalkozik. Kim Stanley ebben a könyvben megmenti a világot a klímaválságtól *műszaki* megoldásokkal, és közben teljesen átalakul a kapitalista termelési mód és az életmódunk – igaz, terror és félelem hatására.** Ezek után különösen kíváncsi lettem, hogy A tudat forradalma milyen megoldást kínál nekünk.

Ez az 1996-os beszélgetés abból az alapvetésből indul ki, hogy minden *reform* megkésett, sőt az összes problémánkat a *tudat okozta*, egész pontosan a **kultúránk anyagelvű tudatossága. Ez az eredendő oka a globális válságnak**, nem pedig az üzleti etika, a politika, sőt, nem is egyéni életvitelünk. Sajnálatos módon civilizációnk, ahogy van, nem fenntartható, mivel értékrendszerünk, a tudatosság, amellyel a világhoz viszonyulunk, a tudatosságnak egy nem fenntartható formáját képviseli.

Egyetlen lehetséges megoldás az új tudat, mondhatni, hogy az új tudat és a katasztrófa verseng egymással.

A tudományos megfigyelések, a pszichedelikus úton vagy a pszichoterápia hatékony kísérleti módszereivel előidézett tudatmódosítások bizonyítják, hogy az egyénben csökken az agresszív hajlam, és növekszik az együttérzés és a tolerancia képessége. A vizsgált személyek egyre jobban tudják élvezni az életet, ugyanakkor csökken bennük az a kielégíthetetlen késztetés, hogy közvetlen célokat valósítsanak meg – azokat a célokat, amelyek bűvkörükben tartják a nyugati ipari civilizációt, társadalmainkat.

* Transzperszonális – személyiséget meghaladó, azon túlmutató, énünknek lényegi részével kapcsolatos.

** Ismertetését lásd 2023/3., előző számunkban.

A fentiek elfogadása nagyon sok és mélyreható következménnyel jár. El kell vessük jelenlegi vallásainkat, és egy új vallást kell megteremtünk. Egy valódi misztikus látásmódra épülő spirituális vallás teljesen meg tudná változtatni a világot. Hinnünk kell egy egyetemes vallásban, egy igaz, egyszerű, elegáns és mai vallásban, ami tökéletes összhangban van a tudománnyal is. Az új tudomány az anyag, tér, idő és tudat egységében fogja tárgyalni a világunk és a kozmosz jelenségeit, mert a tudat ugyanolyan alapvető része a világegyetemnek, mint az anyag, a tér és az idő.

A nehézségek nyilvánvalóak. A kultúra különbözteti meg az embereket, és nézzük csak mondjuk az erkölcsöket, hogy mennyire relatívak és különbözőek. Ami egy embercsoporton belül immorálisnak számít, az a másoknak még elfogadható, a különbségek rendkívül eltérőek, ellentmondóak, szélsőségesek lehetnek. Amit az egyik embercsoport mélységesen elítél, azt a másik teljesen elfogadhatónak és normálisnak tartja.

Nézzük például a szexualitást. Ha valaki képes kiszakítani magát saját kulturális kötöttségeinek kényszerzubbonyából, és egyetemes, transzkulturális szempontból néz körül, rájön, mennyire relatív és önkényes az értékítéletünk ezen a területen. Bizonyos kultúrák halállal büntették a házasságtörést, míg az eszkimóknál az volt a szokás, hogy a házigazda jó vendéglátóként felajánlotta feleségét férfivendégének. Vannak olyan kultúrák, ahol a meztelenség mindkét nem esetében természetes, és senki sem csinál belőle ügyet, más kultúrákban a nőknek be kell fedniük egész testüket, még arcuk nagy részét is. A poligámiát vagy a poliandriát (többférjűség) bizonyos kultúrák természetesnek és logikusnak tartják. Vannak olyan társadalmak, ahol a homoszexualitás istenkáromlásnak minősül, halált érdemlő bűnnek, morális elfajulásnak vagy betegségnek. Máshol viszont normális és elfogadott, sőt akár magasabb rendűnek is számít, mint a heteroszexualitás. Vannak olyan államok, ahol a mohamedán kisgyerekeket abban a hitben nevelik, hogy az önfeláldozás legszebb jutalma a halál. Ezek a gyerekek azután – önszántukból vagy sem – ezrével rohannak a halálba.

A könyv szerint azt oktatásra is nagy feladat várna. Például Russel szerint a halálfélelemtől való megszabadulás ideális esetben az oktatásunk része lenne: az iskola adna segítséget mindenkinek ahhoz, hogy túllépjen ezen a félelmen, és felnőtt életének további részét úgy élje le, hogy ne kelljen magával cipelnie ezt a láthatatlan, mázsás súlyt. Szerinte annyira, de annyira más világban élnék! De talán ennél is fontosabb kérdés az emberi kapcsolatok területe. A jó kapcsolat lényege a tiszta, figyelmes kommunikáció. Ez viszont valami olyasmi, amit ma nem nagyon tanítanak iskolában vagy egyetemen.

A beszélgetés során a résztvevők több hasonló területet is kiveséznek, igazán élvezetesen. Azonban egy nagyon fontos kérdés kimaradt: hogyan akarják a tudat forradalmát véghezvinni? A beszélgetés óta eltelt időben, megmondom őszintén, semmi ilyesminek a nyomát nem látom. A beszélgetés folyamán el is hangzik, hogy "Nem hinném, hogy el tudjuk kerülni a katasztrófa valamilyen formáját. Már túl késő. Csak az a kérdés, miként tudunk valahogy ép bőrrel kievickélni abból, ami minden bizonnyal az emberi történelem leggyászosabb

időszaka lesz. Nehéz időknek nézünk elébe. Nagyon, nagyon fájdalmas időknek. De nem hinném, hogy el tudjuk kerülni.”

Számomra itt látszik a legnagyobb ellentmondás. Függetlenül attól, hogy mit gondolok az új tudatról és tudományról, az idő, ami szükségesnek látszik a kifejlődéséhez, nem áll rendelkezésre. Márpedig a beszélgetők szerint ez az egyetlen lehetőségünk a megmenekülésre.

Ennek ellenére László Ervin optimistán fejezi be a könyvet: “Ezt neveztük el a ‘tudat forradalmának’, azt a jelenséget, amelyről határozottan merjük állítani, hogy korunk biztató jelzése – jel arra, hogy az emberiség, ez a kulturális és biológiai faj, válaszol azokra a veszélyekre és kihívásokra, amelyek ebben a sorsdöntő és mégis nagyszerű korban előtte állnak.”

Nekem ez kincstári optimizmus, úgy tűnik, el vagyunk veszve.

2023.03.04

Csikvári F. András